

Enden på legen

Meget katolsk – smuk, tragisk og temmelig banal Af Jes Nysten

Denne film er en rigtig "litterær film": én af de film, hvor interessen ikke kun gælder selve filmen, men også forlægget for filmen. Normalt er det temmelig uinteressant for beskæftigelsen med en film at kende den roman eller det særlige manuskript, der ligger til grund for filmen – måske fordi det oftest er temmelig ligegyldige forlæg - men nu og da kan det ikke undgås, at det inddrages i diskussionen af filmen. For et par år siden fik nyindspilningen af Vladimir Nabokovs roman "Lolita" denne sammenlignende diskussion i gang, og for øjeblikket er "American Psycho" er andet eksempel. Grunden er selvfølgelig, at disse romaner har skabt så megen furore, at det på én eller anden måde influerer på bedømmelsen af filmen.

"The End of the Affair" er ligeså meget en Graham Greene-film som en film af instruktøren Neil Jordan! Det er en begivenhed, når en af Greenes bøger bliver filmatiseret. Der er flere gode grunde til dette: For det første er Greene én af de forfattere, der har fået flest bøger filmatiseret; et par mesterværker er det blevet til, bl.a. "Den tredje Mand", men også nogle fiaskoer. For det andet er Greene og film tæt knyttet sammen, idet fortællestilen i Greenes romaner er dybt påvirket af filmens sprog, og Greene selv er én af de fineste filmanmeldere i den engelsksprogede verden.

Denne film er altså lidt af en kulturbegivenhed. Desuden er den interessant, fordi det er én af Greenes såkaldte religiøse (dvs. katolske) romaner, der her filmatiseres – en film der handler om mirakler og tro, om skam og skyld. Jo, vi er med denne film lige midt i Greene-land!

Vi befinder os i London under Anden Verdenskrig. Her møder vi forfatteren Maurice Bendrix, der indleder et kompliceret forhold til den smukke Sarah, som er gift med en forknyt og sky embedsmand, Henry Miles. Det er Bendrix, der fortæller om dette forhold gennem en række tilbageblik fra det stormfulde første møde til tiden lige efter Sarahs død. I sig selv er dette forhold betændt, bl.a. fordi Sarah som troende katolik har det særlig svært med dette udenomsægteskabelige forhold, som mere har form af en besættelse end egentlig kærlighed med fremtid i sig. Den afgørende dynamik i historien er, at Bendrix først til sidst finder ud af, hvorfor Sarah bryder forholdet, da han får fat i hendes dagbog.

Under Blitzen i London bliver Bendrix' hus ramt af en bombe, mens han og Sarah ligger i sengen, og han bliver næsten dræbt, og det er lige dér, da han er kommet til sig selv, at hun – uden forklaringer – går og dermed bryder forholdet. På ham virker det aldeles umenneskeligt og uforståeligt, og han forsøger på mangfoldige måder, bl.a. via en privatdetektiv, at finde årsagen. Den finder han som sagt i

dagbogen: Under bombeangrebet, da Bendrix lå som en død på trappen, bad Sarah til Gud om, at hvis Han lod Bendrix leve, ville hun straks forlade ham og gå tilbage til sin mand. Hun forlod ham således af kærlighed til ham – Gud havde svaret hende og hjulpet hende!

Bendrix nærmest tvinger Sarah med på en sidste week-end til Brighton, men da er hun allerede syg, og der hviler en stille fortvivelse over det hele. Efter hendes død flytter Bendrix for en tid ind hos Sarahs enkemand for at få ro til at skrive på sin næste bog! De to mænd kommer til rette med deres indbyrdes rivalisering og jalousi.

Generelt rammer filmen meget fint stemningen i bogen: den mørke og opgivende atmosfære i krigens London og den betændte atmosfære i Bendrix' og Sarahs forhold. Den engelske skuespiller Ralph Fiennes, der har ydet fremragende præstationer i "Schindlers liste" og "Den engelske patient", spiller Bendrix med imponerende styrke - denne på en gang selvoptagne, følelseskolde og samtidig spændende og livskloge forfatter. Amerikaneren Julianne Moore, kendt fra bl.a. "Magnolia", slipper derimod knap så godt fra fremstillingen af Sarah – det er svært at få troværdighed og kraft ind i denne splittede kvindefigur.

Instruktøren Neil Jordan har på mange måder haft en heldig hånd i filmatisering af Graham Greenes roman, også selv om han på flere punkter har ændret i originalteksten, men akkurat på det afgørende punkt – Sarahs tro og Gudsforhold – svigter han historien. I filmen "opklares" hendes brud, da Bendrix får læst dagbogen, og parret har en sidste "lykkelig" week-end i Brighton, inden Sarah dør. Her kommer Sarahs "aftale" med Gud til at fremstå som et overstået stadium, for den menneskelige kærlighed overvinder selv det! Det får unægtelig hele affæren til at fremstå som - menneskeligt set – smuk og tragisk, men også som temmelig banal og triviell. I bogen er det ganske anderledes konsekvent: De mødes aldrig igen, hun holder sin aftale, og Bendrix må leve med denne viden uden "forsoning". Denne udgang er måske knap så "spændende", rent filmisk, men unægtelig mere interessant for en videre drøftelse. Den må nu overlades læserne af bogen.

Trykt første gang i medietidsskriftet *Vision*.

Filmfakta

Enden på legen / The End of the Affair – USA 1999 – Instr. og manus: Neil Jordan efter Graham Greenes roman fra 1951 – Medv.: Ralph Fiennes (Maurice Bendrix), Julianne Moore (Sarah Miles), Stephen Rea (Henry Miles), Ian Hart (Parkins), Jason Isaacs (father Smythe), Sam Bould (Lance Parkis), Deborah Findlay (miss Smythe), James Bolam (Savage), Simon Turner (Gilbert, læge), Heather-Jay-Jones (Henrys tjenestepige) – 102 min. – Biografpremiere d. 17/3 2000 og på DVD d. 25/10 2000 – Udlejning: Nordisk

Det er anden gang, at romanen "The End of the Affair" filmatiseres; første gang var i 1955

<https://www.imdb.com/title/tt0048034/>

Links

<http://www.cinemazone.dk/review.asp?id=916&area=2>

<http://www.philm.dk/Movie/Detail?id=3256>

<https://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/library/film/120399affair-film-review.html>